

„Nové Evropě“ vévodí Estonci

Nejlepší univerzitou zemí v tzv. skupině EU13 je estonské Tartu, následují dvě kyperské školy. **Univerzita Karlova je čtvrtá, Masarykova sedmá a Univerzita Palackého patří desáté místo v regionu střední a východní Evropy.**

MARTIN RYCHLÍK

OLMOUC Minulý týden žila Haná vědou. Proběhl 53. festival vědeckých filmů Academia Film Olomouc (AFO) a do střední Evropy poprvé zamířil summit *Times Higher Education* (THE), který hostila Univerzita Palackého.

Tématem byl rozvoj excelentního výzkumu v „nových“ zemích Evropské unie, v takzvané EU13. A proto společnost THE, jež sestavuje renomované žebříčky, představila ranking univerzit ze zemí

střední a východní Evropy. Jak vypadá? Nejlepší univerzitou regionu není staroslavná Univerzita Karlova, ale estonské Tartu.

Univerzita tam byla založena v roce 1632 a dnes vychovává většinu právníků a lékařů pobaltského tygra. V Tartu, druhém největším estonském městě, studuje třináct tisíc lidí; necelá tisícovka pochází z ciziny. Dle analytiků THE jsou hlavními klady školy silný výzkum, citovanost, internacionalita a vazby s průmyslem. Za estonskou chloubovou, již však celosvětově náleží až 301.–350. místo, jsou dvě školy z Kypru.

Olomouc chce výše

Čtvrtá v zemích EU13, jež vstoupily do Unie po roce 2004, je Univerzita Karlova, vysoce hodnocená za svůj výzkum a slušně i za výuku. Do první desítky se dostaly ještě sedmá Masarykova univerzita a desátá Univerzita Palackého, jež summit organizovala.

„Jsme v celém regionu desátí, ale pořád nejsme první. Umístění

První je estonské Tartu, tři české univerzity jsou v top 10

Pořadí univerzit v novém žebříčku společnosti THE

(jen pro země střední a východní Evropy, tzv. EU13):

1. Tartuská univerzita (Estonsko)
2. Kyperské učení technické (Kypr)
3. Kyperská univerzita (Kypr)
4. **Univerzita Karlova (Česko)**
5. Semmelweisova univerzita (Maďarsko)
6. Varšavská univerzita (Polsko)
7. **Masarykova univerzita (Česko)**
8. Splitská univerzita (Chorvatsko)

9. Mariborská univerzita (Slovensko)

10. **Univerzita Palackého (Česko), ...**

20. České vysoké učení technické (Česko)
21. Vysoká škola chemicko-technologická (Česko)
22. Komenského univerzita (Slovensko)
24. Vysoké učení technické (Česko)
30. Ostravská univerzita (Česko)
31. až 40. Česká zemědělská univerzita (Česko)

Pramen: LN, Times Higher Education

v žebříčku je pro nás důležité i proto, že THE analyzuje slabé stránky univerzit, takže víme, v čem se musíme zlepšit,“ řekl LN olomoucký rektor Jaroslav Miller. Dle něj má střední Evropa, o které se málo mluví, potenciál hrát první evropskou ligu. Musí odstranit slabiny a uzavřít partnerství se silnými univerzitami – to se nabízí zvláště v situaci kolem britských škol, jež kvůli brexitu touhou v nejistotě a hledají partnery v EU.

„Jsme tu na takovém mítnku poprvé, ale naše data ukazují potenciál zdejších škol,“ řekl Phil Baty, šéfredaktor žebříčků THE. A dodal, že turistické průvodce píšou třeba právě o Olomouci jako o „skrytém klenotu“ Evropy, tudíž je potřeba, aby už nadále nebyl skrytým...

Univerzita Palackého nyní těží z trojice výkonných výzkumných center, jež vznikla ze strukturálních fondů. „Univerzita použila ohromné peníze velmi rozumně a nyní potřebujeme, aby to bylo

do světa slyšet,“ dodal Pavel Dořeček, pověřený náměstek ministra školství pro vysoké školství.

V novém rankingu, který vybral jen 53 výzkumně orientovaných univerzit, náleží dvacátá příčka Českému vysokému učení technickému (ČVUT), 21. pražské Vysoké škole chemicko-technologické (VŠCHT) a 24. Vysokému učení technickému v Brně (VUT). Pozitivem žebříčku je vysoká účast českých škol – do padesátky se jich dostalo třináct, což je o jednu více než

v lidnatějším Polsku. Tam je nejlepší Varšavská univerzita (celkově 6.), v Maďarsku je to Semmelweisova univerzita (5.) a na Slovensku Komenského univerzita (22.).

Jak nový žebříček číst? „Kyperský systém neznám, takže to nemohu posoudit. Ale první Tartu a devátý Maribor si umístění zaslouží. Zastoupení tří českých škol v první desítky považují za odpovídající – potěšující je postupný růst Masarykovy univerzity a především Univerzity Palackého,“ říká Aleš Vlk z portálu Vědavýzkum.cz. A dodává: „Na druhé straně všichni, kdo se kolem vysokého školství pohybují, vědí, že stále zbývá mnoho věcí ke zlepšení – jak na systémové úrovni, tak v jednotlivých institucích –, a na to ani nepotřebujeme žebříčky. Stále se pohybujeme ve světovém srovnání ve čtvrté stovce.“

Nedávno vydala agentura Reuters žebříček sta nejnovativnějších univerzit Evropy. Z východu je tam jediná škola: až 90. Jagelonská univerzita v Krakově.

Ve vědě podporujeme šedý průměr. A závist kvete

„Demokracie do vědy nepatří,“ tvrdí profesor **Pavel Hobza**, nejcitovanější vědec v Česku, jenž působí jak v Akademii věd, tak v centru RCPTM Univerzity Palackého v Olomouci.

MARTIN RYCHLÍK

LN V příspěvku na konferenci THE jste byli dosti kritický. Uvedl jste, že máme málo ERC grantů, málo „highly cited“ vědců a že české univerzity v žebříčkách nezáří... Cím to?

Důvodů je více. Nezájem politiků o vědu a vysoké školství, špatná organizace vědy, podfinancování, či možná spíše nesprávná distribuce peněz, podpora průměru místo jednoznačné podpory excelence, a to jak na úrovni jedinců, tak i ústavů a univerzit, příliš velká váha volených orgánů – akademických sněmů a senátů, stále ještě nedostatečná podpora mladých vědců, naprostý nedostatek internacionalizace vědy a univerzit. A asi hlavně nám chybí jednotný a důsledný systém evaluace vědy.

LN Vyjmenoval jste plno věcí, ale hodnocení vyzdvihl. Proč?

Máme příliš mnoho akademických ústavů a univerzit, a až brzy „dojdou“ evropské fondy, nebudeme mít dostatek prostředků na jejich financování. Pak je jedinou cestou uplatnění jednotného systému evaluace a nutnosti vyvození důsledků, tedy uzavření části vědeckých oddělení, ústavů, fakult a vysokých škol... To nebude vůbec snadné a zcela určitě to bude muset být politické rozhodnutí. A ještě jednou upozorňuji na nedostatek podpory excelence. Mluvíme o ní stále, ale děláme velmi málo. Ve fotbale jsme s podporou nejlepších hráčů zcela srozumění, ale to neplatí v tuzemské vědě. Podporujeme šedý průměr místo důrazné a jednoznačné podpory excelentních vědců. Závist v české vědě kvete.

LN Otevřel jste i citlivé téma: jaký vliv mají senáty a sněmy na vedení univerzit, respektive výzkumných institucí?

Demokracie do vědy nepatří. Zvolené orgány, sněmy a senáty nemohou rozhodovat o výběru ředitelů, děkanů a rektorů – a už vůbec ne o směřování vědy a vysokého školství. Podívejme se na Západ a velmi rychle se můžeme poučit. Určitě není náhoda, že ty

Pavel Hobza: „Nejelitnější americké univerzity jsou řízeny „autoritářsky.““

FOTO MAFA - VIKTOR CHLAD

nejelitnější americké univerzity jsou řízeny „autoritářsky“, určitě není náhoda, že ředitelé asi nejlepší vědecké organizace na světě, ústavů Společnosti Maxe Plancka, jsou vybíráni v několika krocích, ale žádný z nich není přímá nebo nepřímá volba zaměstnanců toho ústavu. Váha studentů ve vysokoškolských senátech je příliš velká a studenti snadno podlehnou slibům například snadnějšího studia... Na druhé straně váha opravdu excelentních vědců je v těchto orgánech malá – a ti tam dokonce často zcela chybějí.

LN Jak celkově hodnotíte summit THE v Olomouci? V čem byl přínosný?

Uspořádání summitu v Olomouci bylo velkým úspěchem olomoucké univerzity a jmenovitě jejího rektora, Jaroslava Millera.

Bylo smutné slyšet, že problémy, které trápí nás, jsou prakticky totožné v zemích východní Evropy. A naopak jsme viděli, že v zemích s vynikajícími univerzitami a vědeckými ústavy tyto problémy neznají. Je tedy zjevné, co je třeba udělat, aby se naše věda a vysoké školství pozvedly z evropského podprůměru. Stačilo naslouchat a dozvědět se například, že jedním z důvodů excelence švýcarské vědy je to, že více než polovina profesorů na švýcarských univerzitách nemá švýcarský pas, že rektori těch nejlepších univerzit, jako ETH Curych, nejsou voleni, ale jmenováni a že rozpočet na vědu je fixován čtyři roky dopředu. Bohužel na summitu chyběli ti, kdo tohle měli poslouchat, ti, kdo mohou tak nutně změny v české vědě a univerzitním systému udělat: tedy politici.

Pátek

LIDOVÉ NOVINY

4. května 2018 - č. 18 - samostatně neprodejné

DALŠÍ DŮVOD, PROČ SE TĚŠIT NA PÁTEK

SAKRA BOLESTIVÁ ZPOVĚĎ

Biatlonistka **GABRIELA KOUKALOVÁ**

o vlně reakcí na svou šokující zpověď, příliš velké oběti vrcholovému sportu a o tom, co si chlapi neumí představit.

